

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตา
ในผู้สูงอายุ

นาง ปิยาณี ณ นคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548
ISBN 974-14-1887-6
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

26 ส.ค. 2551

THE EFFECT OF PERCEIVED BENEFIT PROMOTING PROGRAM ON EYE
HEALTH PROMOTING BEHAVIOR OF OLDER PERSONS

Mrs. Piyanee Na Nakorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

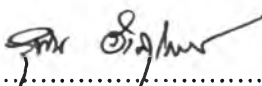
Chulangkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-1887-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาในผู้สูงอายุ
โดย นาง ปิยาณี ฅ นคร
สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอ.หญิง ดร. ศิริพันธุ์ สาสัตย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ. หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอ.หญิง ดร. ศิริพันธุ์ สาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ชุศักดิ์ ชัมภลิจิต)

ปิยาณี ณ นคร: ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาในผู้สูงอายุ (THE EFFECT OF PERCEIVED BENEFIT PROMOTING PROGRAM ON EYE HEALTH PROMOTING BEHAVIOR OF OLDER PERSONS)
 อ.ที่ปรึกษา: ผศ.รอ.หญิง ดร. ศิริพันธุ์ สาสัคย์, อ. ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร. ประนอม รอดคำดี.
 157 หน้า. ISBN 974-14-1887-6

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาในผู้สูงอายุ โดยใช้รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของ Pender (2002) แนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงของ Thorndike (cited in Bernard, 1972) และการโทรศัพท์เยี่ยมบ้าน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุจำนวน 40 คน จัดเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน และกลุ่มทดลอง 20 คน โดยจับคู่ในเรื่อง เพศ การศึกษา รายได้ และโรคประจำตัว กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการบรรยาย ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ขั้นตอนการอภิปรายกลุ่มและขั้นตอนการกระตุ้นการปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยตัดแปลงจากแบบวัดของ วีระ อิงคภาสกรและคณะ (2545) สร้างขึ้นจากรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของ Pender (1996) ได้ค่าความเที่ยง .86 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของผู้สูงอายุหลังได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของผู้สูงอายุหลังได้รับโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์สูงกว่าผู้สูงอายุที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต..... มีศกั นช พกย
 ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... 2/กพม ๒๕๔๘

4777594036: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: EYE HEALTH PROMOTING PROGRAM/EYE HEALTH BEHAVIOR/OLDER PERSONS.

PIYANEE NA NAKORN: THE EFFECT OF PERCEIVED BENEFIT PROMOTING PROGRAM ON EYE HEALTH PROMOTING BEHAVIOR OF OLDER PERSONS
 THESIS ADVISOR: ASST.PROF.CAPT. SIRIPHAN SASAT, Ph.D., THESIS
 COADVISOR: ASST.PROF.BRANOM RODCUMDEE, Ph.D., 157 pp. ISBN 974-14-1887-6

The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of eye health promoting program on eye health behavior of older persons. Pender's Health Promotion Model (2002) and Connectionism Theory of Thorndike (cited in Bernard, 1972) and telephone follow up at home were used as the conceptual framework. Subjects consisted of 40 older persons. 20 was control group and another 20 was experimental group. Sex, education, salary and disease were matched. The control group received the regular health teaching and the experimental group received the perceived benefit promoting program, consisted of teaching, demonstration and trained to practice, discussion and telephone follow up at home. Eye health behavior was assessed using a modified version of the questionnaire developed by Vera (2002) by using Pender's Health promoting Model (1996). The instruments were tested for their internal consistency using Cronbach's alpha. The demonstrated acceptable reliability at .86. Data were analyzed using descriptive statistics and t-test.

Major findings were as follows:

1. The mean score of eye health promoting behavior of older persons in the experimental group receiving perceived benefit promoting program was significantly higher than that before receiving perceived benefit promoting program (p<.01)
2. The mean score of eye health promoting behavior of older persons in the experimental group receiving perceived benefit promoting program was significantly higher than that of the control group (p<.01)

Field of study.....Nursing Science.....Student's signature..... *Piyanee Na Nakorn*
 Academic Year.....2005.....Advisor's signature..... *Siriphan Sasat*
 Co-advisor's signature..... *Branom Rodcumdee*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณา และการช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยเอกหญิง ดร. ศิริพันธุ์ สาสัดย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเมตตา เอาใจใส่ รวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจกับผู้วิจัย และเป็นแบบอย่างของความเป็นครูที่ดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ขัมภลิจิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอันทรงคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาทุ่มเทเวลาถ่ายทอดวิชาความรู้

ขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุเขตดินแดงทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยเป็นอย่างดี และขอกราบขอบพระคุณผู้สูงอายุทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างดี รวมทั้งเป็นกำลังสำคัญยิ่งที่มีส่วนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้การสนับสนุนส่วนหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยและขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ร่วมรุ่นทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ ช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณบุคคลผู้ซึ่งเห็นคุณค่าของการทำงานวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ปลูกฝังความคิด การสนใจใฝ่ศึกษา และอบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยเป็นบุคคลที่มีความมานะ อดทน และรับผิดชอบ ทั้งยังคอยห่วงใยและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณคณาจารย์ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ โรงพยาบาลรามาริบัติทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ตลอดจนการให้กำลังใจที่ดี ขอขอบคุณครอบครัว คุณ ธนาวุฒิ ณ นคร และลูกๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจมาโดยตลอดจนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ความดีและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	10
ขอบเขตการวิจัย.....	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์.....	14
แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้.....	19
การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สรีรวิทยา จิตสังคมในผู้สูงอายุ.....	31
การเปลี่ยนแปลงในดวงตาของผู้สูงอายุ.....	38
พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาและการป้องกัน โรคตาในผู้สูงอายุ.....	40
บทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค.....	44
บทบาทการพยาบาลผู้สูงอายุขั้นสูง.....	47
บทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพตา.....	50
โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ของผู้สูงอายุ.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
	สรุปผลการวิจัย.....	85
	อภิปรายผลการวิจัย.....	85
	ข้อเสนอแนะ.....	92
	รายการอ้างอิง.....	95
	ภาคผนวก.....	103
	ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	104
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
	ภาคผนวก ค ตารางวิเคราะห์ข้อมูล.....	143
	ภาคผนวก ง ใบยินยอมประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	153
	ข้อมูลสำหรับประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย.....	155
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	157

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1	72
จำนวนและความถี่ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพข้อมูล พื้นฐาน.....	
ตารางที่ 2	77
เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของผู้สูงอายุ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม.....	
ตารางที่ 3	78
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมก่อนและหลังการทดลอง.....	
ตารางที่ 4	79
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองจำแนกตามรายด้านของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาและ ภาพรวม.....	
ตารางที่ 5	80
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุมจำแนกตามรายด้านของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาและ ภาพรวม.....	
ตารางที่ 6	144
การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาก่อนและ หลังการทดลองในกลุ่มควบคุม รายข้อ.....	
ตารางที่ 7	147
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตาก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองจำแนกตามรายข้อ.....	
ตารางที่ 8	150
การทดสอบการแจกแจงของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของ ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test	
ตารางที่ 9	151
การทดสอบการแจกแจงของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตาของ ผู้สูงอายุกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test	
ตารางที่ 10	152
ตารางการโทรศัพท์เยี่ยมบ้านในกลุ่มทดลอง.....	

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่		
1	แผนภาพ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า อินทรีย์ และการตอบสนอง.....	20
2	แผนภาพ แสดงส่วนประกอบของดวงตา ที่ใช้ในการมองเห็น.....	39
3	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	58
4	รูปแบบการวิจัย.....	59